X. év. 1905. Budapest, november 30. 18. szám.

EVANGÉLIKUS CSALÁDI LAP

A lap ára egész évre 2 korona. Egy szám 20 fill. Egy lapnyi hirdetés díja 24 kor.

KIADJA A LUTHER-TÁRSASÁG

Szerkeszti

KOVÁCS SÁNDOR theol. akad. tanár.

Pozsony, Konvent-utca 11.

Megjelenik a nyári szünet kivételével minden hónap 15-én és 30-án.

A szerkesztőség bérmentetlen levelet nem fogad el s kéziratot visszza nem ad.

Kiadóhivatal: HORNYÁNSZKY VIKTOR hirlapkiadóhivatala, Budapest V., Akadémia-utca 4. sz., mely a hirdetéseket felveszi, a megrendeléseket nyilvántartja s a hiányzó számokat megkeresésre pótolja.

TARTALOM. Advent. — A keresztyén ember szabadságáról. *Dr. Masznyik Endre.* — Két koldus. *Béry Gyuláné.* — Szegedi Kiss István. *Szabolcska Mihály.* — Mutasd meg a te hitedet! *Sz. F. I.* — Szegedi Kiss István magyar reformátor. *Krónikás.* — Vegyes. — Luther-Társaság. —

Szegedi Kis István, magyar reformátor.

Advent.

Kitárom előtted szívem,
Óh jöjj légy vendégem nekem.
Üdv és élet forrása vagy,
Erőt, békességet Te adj!
Ha gond és bánat porba von,
Óh térj be hozzám Jézusom!

Jövel, lelkem epedve vár,
Kegyelmes mennyei király,
Ragyogtasd áldott szellemed
E bujdosás völgye felett,
Hogy járjak a te utadon,
Óh térj be hozzám Jézusom!

Jövel, világíts égi fény
A kétség hosszú éjjelén,
Ha harcomban elcsüggedek,
Ha győz a bűn lelkem felett
S a bú üldöz lépten-nyomon,
Óh térj be hozzám Jézusom!

Jövel, hív őrizőm, jövel,
Szerelmeddel maradj közel!
Ha elfedett a borulat,
Örök hazámba nyíss utat,
Hol szent neved magasztalhatom,
Óh térj be hozzám Jézusom!

A keresztyén ember szabadságáról.

(Folyt. és vége).

Most térjünk át a másik állitásra; szóljunk a külső, a testi emberről. Egy ellenvetéssel kell itt mindenek előtt leszámolnunk.

Vannak, a kik az imént mondottakon megbotránkozva igy szólnak: „No, hát ha a hit minden s magában elégséges arra, hogy minket kegyesekké tegyen, mire valók akkor a jó cselekedetek? Hiszen akkor el is lehetünk azok nélkül!“

Nem úgy édes atyámfia! Igazad volna, ha te merőben benső, azaz szellemi ember volnál, de hát míg a földön élsz, — csak kezded, folytatod, de el nem éred a tökéletességet. Azért szükséges, hogy a keresztyén ember mindeneknek kész szolgája legyen s kinek-kinek alávesse magát. A mi annyit tesz, hogy: mint szabadnak, semmit sem kell tenned, mint szolgának azonban sokfélét kell tenned. Hogyan, miként, mindjárt meglátjuk ezt is.

Bár a benső ember hitében igaz s bir mindent, a mit birnia kell, itt a földön, testi életében kötelessége, hogy saját teste felett uralkodjék s embertársaival együtt éljen.

S e kötelességgel együtt járnak a jó cselekedetek.

Igen, — nekünk e földi élet folyása közben nem szabad renyhélkednünk, ellenkezőleg testünket a benső ember szolgálatába kell fognunk, hogy a test a lélekkel egyetértsen, hogy törekvéseinek útjába ne álljon, hanem mindenben engedelmeskedjék neki.

Mert úgy áll a dolog, hogy a hívő lélek, a benső ember Istennel Krisztusban egyesülve, minden gyönyörűségét abban találja, hogy Krisztusnak, a ki annyi jót tett érette, ő is viszont szolgálja az Istent szabad szeretetből; de — a testben egy más, ellenszegülő akaratra talál, a mely nem Istent, hanem e világot szeretné szolgálni.

Hát a lélek ezt nem tűrheti, azért a testre veti magát, hogy azt megfékezze, azaz megfeszíti a testet a maga gonosz kívánságaival egyetemben.

A fékezők a lélek által a testre kényszerített jó cselekedetek. De ezeket nem szabad abban a tudatban végeznünk, hogy általuk igazak leszünk az Isten előtt, mert igazakká minket csakis a hit teszen. Hanem a lélek, éppen mert a hit által tiszta és Istent szereti, akarja, hogy körülötte is minden tiszta legyen, tiszta különösen a saját teste.

Azért ép a test miatt nem renyhélkedhetünk, hanem gyakoroljuk a jó cselekedeteket, azaz kényszerítjük testünket, hogy szolgáljon Istennek, hogy jót tegyen.

De jegyezzük meg jól, hogy a jó cselekedetek nem tesznek minket jó, azaz kegyes emberekké, hanem ellenkezőleg a jó, a kegyes ember végzi a jó, kegyes cselekedeteket, a minthogy a gonosz cselekedetek sem tesznek senkit gonoszszá, hanem igenis a gonosz ember gonosz cselekedeteket végez.

Nem az a fő tehát, hogy a cselekedetek legyenek jók, hanem, hogy maga az ember, a személy legyen jó és kegyes, akkor aztán bizonyos, hogy cselekedetei is jók és kegyesek lesznek, a mint Krisztus mondja: a rossz fa nem terem jó, a jó fa nem terem rossz gyümölcsöt. S az is világos, hogy nem a gyümölcs tartja a fát, s a fa sem a gyümölcsre nő, hanem a fa tartja a gyümölcsöt és a gyümölcs nő a fán. Valamint hát fának előbb kell lenni, mint gyümölcsnek s valamint a gyümölcs a fát nem teszi se jóvá, se rosszá, hanem a fától függ a gyümölcs mivolta, azonképen az embernek is előbb a maga személye szerint kegyesnek vagy gonosznak kell lennie, hogy jó vagy rossz cselekedeteket mívelhessen, mert nem a cselekedetek teszik őt jóvá, vagy rosszá, hanem ő követ el jó avagy rossz cselekedeteket.

Valami hasonlatos dolgot észlelhetünk a különféle mesterségeknél is. Egy jó avagy rossz ház nem tesz senkit jó avagy rossz épitőmesterré, hanem igenis a jó vagy rossz épitőmester jó vagy rossz házat csinál; nem a mű teszi a mestert, hanem a milyen a mester, olyan a munkája.

Így vagyunk az ember cselekedeteivel is: a mint hivő vagy hitetlen az ember, lesznek cselekedetei is jók avagy rosszak s nem a szerint, a milyenek cselekedetei, lesz ő kegyes vagy hivő. A cselekedeteket, a mint hivőkké, úgy kegyesekké sem tesznek minket, hanem igen is a hit, a mint kegyessé teszen, úgy jó cselekedetekre is indít.

A cselekedetek tehát senkit kegyessé nem tesznek, — éppen azért nyilvánvaló, hogy egyesegyedül a hit idvezíthet minket s hogy nincs nekünk szükségünk arra a sok parancsolatra, mert mi mint hivők szabadon és önként Isten iránt való viszontszeretetből megcselekeszszük mindazt, a mit Isten tőlünk kiván, nem azért, hogy ez úton, vagyis a mi cselekedeteink útján keressük az üdvösséget (mert mi nekünk teljesen elegendő az üdvösségre

a hit és Isten kegyelme), hanem hogy a cselekedetekkel is Isten tetszésére legyünk.

Úgy van, K. A. — a hol nincs hit, — ott a jó cselekedet se használ semmit. Egy dolog van csak, a mi idvezít: a hit s egy, a mi kárhoztat, s ez nem a rossz cselekedet, hanem a hitetlenség.

Azért ne a cselekedetnél kezdjük az üdvösség dolgát, hanem a hitnél. A fát, azaz önmagunkat tegyük jóvá, hogy jó gyümölcsöt teremhessünk. S személyünket, azaz minket magunkat semmi sem tesz jóvá, — csupán csak a hit és semmi sem tesz rosszá, csupán csak a hitetlenség.

A cselekedetek csak az emberek előtt tehetnek minket kegyesekké vagy gonoszakká, a mennyiben külsőleg, úgy látszatra mutatják, hogy ki kegyes és ki nem. S erre vonatkozólag mondja Jézus Krisztus (Mát. 7.): „Az ő gyümölcseikről ismeritek meg őket!“

De ez csak látszat, mely könnyen megtéveszt. S innét, hogy sokan csak a cselekedeteket tanítják, javallják, — a hitre pedig nem is gondolnak s így esik meg aztán, hogy egyik vak a másikat vezeti s mindketten a verembe esnek.

Innét, hogy oly sokan gyötrik magukat a jó cselekedetekkel — és igazán kegyesekké még sem lesznek soha. Mint Pál mondja (II. Tim. 3.): „Ők a kegyességnek csak külső szinét mutatják, de annak erejét megtagadják; mindenkor tanulnak, de az igazságnak ismeretére soha el nem jutnak“.

Azért a ki nem akar vak maradni, — az orránál tovább nézzen, — t. i. a cselekedeteken túl be az illető személyiségébe s keresse hitét.

Ezek után már most könnyen megérthetjük, hogy a jó cselekedetek mennyiben állhatnak meg s mennyiben vetendők el.

Hamis s azért elvetendő tanítás, hogy a cselekedetek kegyesekké tesznek és üdvözítenek, mert ez egyenesen Isten kegyelmének és szabadságunk meggyalázására vezet.

Mi tehát a jó cselekedeteket nem maguk miatt, hanem ama hamis nézet miatt vetjük el, melyet hozzájuk fűznek s melynél fogva elegendőnek tartják, hogy ha azok csak jóknak látszanak, bárha magukban véve nem is jók. Ez a műkegyesség — szenteskedés. Ezt üldözni kell, mert nem egyéb ez, mint képmutatás.

De legyen elég ennyi a cselekedetekről általában, — tekintve azoknak különösen hozzánk, vagyis a mi testünkhöz való viszonyát.

Most végül szóljunk még valamit azon cselekedetekről, miket nekünk más emberek iránt kell gyakorolnunk. Mert tény, hogy az ember nem egymagában, — nem csupán csak saját testében él, hanem együtt él más emberekkel. S ezekkel is beszélnie, érintkezni kell.

Tiszta dolog azonban, hogy másokra irányuló cselekedeteinkben sem kereshetjük üdvösségünket.

E cselekedeteknél minden törekvésünk arra irányul, hogy más embertársainknak általuk szolgáljunk s javukat munkáljuk.

S valójában e cselekvéseket is a hit szüli s élteti. Idevág, a mit az apostol mond a hitről, mely szeretet által munkás. S ugyanő az, a ki legszebben írja le az igaz keresztyén életet, mint a hívő szabad szeretetből folyó s mások javát önzetlenül munkáló életét. S erre nézve mintát is állít elénk — a Jézus Krisztusban, ki alászállt a földre s bár magára nézve semmi szüksége se volt rá, megalázta magát, szolgaalakot vett fel s érettünk élt és halt, csakhogy üdvösséget szerezzen számunkra.

Hát ép így az igaz keresztyén is, magára nézve beérhetné saját hitével, melyben üdvössége vagyon és mégis követi fejét, a Jézus Krisztust, és egész szabadon megalázza magát és szeretetből mások szolgájává lesz s úgy bánik embertársaival, a miként vele bánt Krisztus által az ő Istene: munkálja javukat, üdvösségüket s teszi mindezt csupán azért, hogy megnyerje szolgálatkész élete által is Istennek tetszését.

Mert ő ilyenformán gondolkodik: „Ime, az én Uram és Istenem engem, méltatlan és elkárhozott embert, minden én érdemem nélkül ingyen kegyelméből mely nagy jóra méltatott: megadta nekem Jézus Krisztusban mindazt, a mi üdvösségemre szükséges. No hát, ennek az én jó Atyámnak, a ki engem fölös jókkal így elhalmozott, megteszek én is önként, szabadon és ingyen mindent, a mi neki tetszik s leszek felebarátaim iránt én is az, a mi nekem volt a Krisztus, munkálom én is javukat, üdvösségüket.

Látjátok, ime így foly az igaz hitből s az Istenszeretetből az embertársaink javát munkáló, vidám, szolgálatkész, szeretetteljes keresztyén élet.

És ez igen természetes. A keresztyén ugyanis nagyon jól tudja, hogy ez neki tartozása. Hiszen, a miként egyik-másik embertársunk inséget lát és reánk szorul, oly inségben valánk mi is Isten előtt s úgy szorultunk rá az ő kegyelmére. Az Isten minket megszánt és Krisztus által ingyen megkönyörült rajtunk; mi ne segítenénk hát felebarátainkon?

Oh dicső, magasztos az az igazi keresztyén élet, — csak az a sajnos, hogy oly ritka, hogy ma már nyoma se látszik, sőt már alig is kérdezik s ajánlják.

Pedig ez volna mindnyájunk hivatása, bármely rendbe, sorba tartozunk is. De ma mindenki csak a maga hasznát keresi és senki a másét is. Innét, hogy oly ritka is, mint a fehér holló, az igaz keresztyén.

Azért a legeslegfőbb teendő, hogy magunkat gyógyítsuk, — hitünket javítsuk.

Igen, több, nem; rosszúl mondom: jobb, azaz igaz hitet belénk, akkor boldog lesz az emberiség.

S jobb hitünk lesz, ha megértjük, hogy mi a keresztyén ember és miben áll az ő legfőbb java, szabadsága.

Ha megértjük, hogy a keresztyén ember hiténél fogva az egész világ szabados ura, szereteténél fogva pedig az egész világ kész szolgája.

Ha megértjük, hogy a keresztyén hitében bírja a teljes üdvösséget, hogy hitével felszáll s elmerül Istenbe s szeretetével alá száll Istenből s él a szeretet isteni ereje által Krisztusban embertársainak s ekként fent mint alant, szabadságában és szolgálatában mindég Istenben és az isteni szeretetben marad.

Ime ez a mennyei élet a földön, — ez az igazi

lelki, keresztyén szabadság, mely a szivet feloldja a bűntől, törvénytől és parancsolatoktól, mely minden más szabadságot felülmúl, mint a hogy felülmúlja az ég a földet.

Adja Isten, hogy e szabadságunkat jól fogjuk fel és megtartsuk mindörökké!

Dr. Masznyik Endre.

Két koldus.

I.

Estére hajlott az idő, a nap már nyugovóra szállt, utolsó sugaraival színesre festette a fakó őszi tájat. A sárga leveleket hideg szél borzongatta végig.

Az öreg Flórián, a vak koldus rendesen ballagott végig az úton, a mely a faluba vezetett, a melyet Flórián, mivel már évek óta ott lakott Vadosné házában egy sötét kis kamrában, otthonának tartott. Flóriánt a kis Gyuri vezette, az árván maradt koldusgyerek, a kinek anyját megfagyva találták az útszélen, de a fiúban még volt egy kis élet, csakhogy senki sem akarta pártul fogni; mindenkinek megvolt a maga gondja, baja, nem törődött a máséval, csak az öreg Flórián szánta meg és megosztotta vackát az árva fiúval és ketté törte száraz kenyerét, hogy a felét az elhagyatott gyermeknek adja, a ki rendesen ott várta őt a kamra ajtajában, s ha már messziről látta, elébe szaladt, s átfogta térdeit kicsi karjaival.

— Óh, uram Istenem! fohászkodott ilyenkor Flórián, de nagy is a te kegyelmed, én, a szegény világtalan, én, a koldus, én segíthetek valakin, óh milyen jó az, adni valamit, sóhajtott boldogan, a mint a fiúval megosztotta falatját; ő, a ki meg volt szokva, hogy csak neki kell elfogadni alamizsnát.

Mikor Gyurka egy kicsit fölcseperedett, elkisérte mindenüvé Flóriánt, a ki most már sokkal gyorsabban, biztosabban járhatott, mióta Gyuri vezetgette.

Három napig voltak oda a gecsei vásáron, onnan jöttek vissza Mácsára, de valahogy nem jól sikerült a vásár, kevés aprópénz gyűlt be a Flórián kalapjába, mert nagyon szomorúan ballagott a kis fiú után.

— Nehéz megélni Gyurka, nehéz, sóhajtott Flórián, pedig úgy a szivemből énekeltem, mégsem szánakoztak rajtam.

— Rossz füle van némelyik embernek, magyarázta Gyurka, csak a rosszat hallja meg, a jó nem tér be rajta. Ha Flórián bátya káromolná az Istent, bezzeg mindenki meghallaná, de, mert csak dicséri, ügyet sem vetnek rá. Nőjjek csak nagyra, szólt neki tüzesedve a fiú, nem fogunk mi többet koldulni, megsegít az Isten az én kezem munkájával. Majd meglátja bátya!

— Téged megsegít fiam, csak segítsen is, de én azt már meg nem érem. Ki jön ott mögöttünk, kérdezte Gyurkát, mert finom hallásával már messziről észrevette, hogy közeledik valaki.

— A gazdag Nagy Pál siet erre, szólt áhitattal Gyurka, és már messziről levette a kalapját.

— Csak menjünk Gyurka, Nagy Pál úgy sem ad semmit, pedig Vadosné is várja a házbért, a kis Juci meg a vásárfiát, a mit igértünk neki, még a házbérre való sincs együtt, csak ne volna annyi vak ember a világon. Hányan is voltunk Gyurka a vásárban?

— Volt ott vagy huszonöt, mondotta Gyurka szomorúan, hát még a sok béna, azok kaparták el előlünk a sok krajcárt, mert mi mindég hátra álltunk.

A gazdag Nagy Pál hamarosan utolérte őket, nagy gondos lépésekkel jött, a mint a falu első gazdájához illik; legszebb háza volt a faluban és nagy tanyája a határban, a hol úgy uralkodott a sok cseléd fölött, mint egy kis király. Magas, szálas ember volt, bajusza már őszbe csavarodott, de arca piroslott az egészségtől; kemény, fekete szemeivel oly szúrósan tudott nézni, mintha mindenkit föl akart volna nyársalni. A mint meglátta a vak koldust, rákiáltott:

— No Flórián; milyen volt a vásár, láttam, hogy te is ott lődörögtél, aztán hány ökröt adtál el, vagy tinókat vettél?

Az öreg Flórián rosszkedvűen vette le a kalapját.

— Ne csúfolódjék, nemzetes uram, sok esztendeje járom már a gecsei vásárt, de ilyen nyomorult vásárom még nem volt soha.

Nagy Pál elnevette magát.

— Én meg hét százast vágtam zsebre Flórián, de kell is, mert megveszem a Kerekrétet, a Belusy tagját, határos az enyémmel, szép földecske lesz az! Mit szólsz hozzá öreg?

A koldus nem felelt, csak tovább ballagott.

— Megállj Flórián, kiáltá Nagy Pál, ne mond, hogy nem adtam semmit. Itt van egy korona, ledobom a földre', de magadnak kell ám megkeresni, másként nem a tied. Gyurka hozzá ne nyúlj, mert megütlek.

A koldus megfordult, s abban a percben Nagy Pál már le is dobta a koronát. Az öreg Flóriánban egy pillanatig küzdött az emberi büszkeség, a mely az utolsó koldusban is megvan, ott akarta hagyni a szivtelenül és kevélyen odadobott alamizsnát, de aztán eszébe jutott a kifizetetlen házbér, meg, hogy milyen nagy pénz egy korona, akárhogy adják is, meddig kellene azt fillérenkint összeszedegetni. Lehajolt hát a porba, addig kaparászott benne, a míg megtalálta a ledobott pénzdarabot.

Nagy Pál pedig nézte, hogy forog a szegény öreg ide-oda, már majdnem mellette volt a keze, megint másfelé fordult, aztán, hogy végre megtalálta a koronát, nagynehezen fölkelt a földről, megfogta újra a bot végét, s habozva, bizonytalan léptekkel ment a falu felé. Nagy Pál léptei alatt szinte dübörgött a föld, az út mindakét oldalán, a meddig csak látott, minden az övé volt, kevély önérzettel nézett rajta végig; nagy erősség ám a földön a gazdagság, könnyű a gazdagnak bátran, biztosan járni.

II.

A falu közepén a legszebb ház Nagy Pál háza, a míg odáig ért, az utcán végig mindenki megsüvegelte, de ő csak ép egy kicsit billentette meg kalapját, aztán befordult a kapun s körülnézett a tágas portán.

Az öregebbik fia ép a lovakat fogta ki, a nagyobb unokája pedig a teheneket itatta a kútnál. A menyecske, kissebbik fiának felesége, a sajtárt készitette el a fejésre; a háziasszony meg, az idősebb menye, az ajtóban állt és egy falka csirkét hivogatott be a konyhába hangos szóval. Mindenki tele volt munkával.

Hüvös, őszi szél járt, a gazda belépett, a tűzhelyen friss rőzse tűz égett.

— Hej! asszonyok, kiáltotta hangosan, micsoda pazarlás ez, ilyenkor tüzet rakni, még vacsorára pocsékoljátok a drága tüzelőt, elég, ha ebédet főztök. Még főtt étel kéne vacsorára is, ilyen inséges időben.

— Hidegvan ám odakint, szólt durcásan a menye, a ki utána jött be az ajtón, a ki egész nap dolgozik, annak este is kell a főtt étel.

— Ne morogj Judit, szólt Nagy Pál, hét százas van a lejbli zsebembe, mégis kenyeret kérek vacsorára, csak igy szerezhettem nyolc fertályt. Megveszszük a Kerekrétet is. A te bátyádat is kifizetjük a jussból, az is a tiétek lesz! Pénz minden a világon, Judit, a kinek pénze van, annak mindene van. Megveszem nektek az egész határt és büszkén, kevélyen a mellére ütött.

Aztán leült az asztalhoz s elébe tették a tálat, de alig kanalazott egy-kettőt belőle, mindjárt letette, nem izlett ez étel. A pénzét vette elő és azt számolgatta, de akárhogy nézte, egy koronának hija volt, a mit bolond jó kedvében a vak koldusnak adott. Még mikor le is feküdt, s álmatlanul hánykódott fekhelyén, mindig csak a pénzét sajnálta.

Ezalatt az öreg Flórián is elért sötét kis kamrájába, csendesen húzódtak meg benne Gyurival. Az öreg Flórián nagyon átfázott a hideg szélben, egész testében reszketett. Gyuri meggyújtotta a kis mécset, megcsinálta az ágyat, s lefektette az öreget, s minden vackot, rongyot, a mit csak ő talált, reárakott, hogy átmelegedjék. Aztán egy korty pálinkát adott neki, s egy darab kenyeret, a mit még a vásáron vettek.

— Hát te mért nem eszel? — kérdezte az öreg a fiútól.

— Nem vagyok éhes, mondá Gyuri és csendesen ült az ágy mellett, mig az öreg ember vacsorázott. Szempillái mind nehezebbek lettek, már majdnem elaludt, midőn egyszerre hirtelen felült.

— Jaj, Gyuri, mondta, majdnem elaludtam, pedig még nem énekeltem el az esti énekemet.

S gyenge, reszketeg hangon énekelni kezdett, de hangja mindinkább gyengült, s végre egészen elhallgatott, az öreg ember elaludt.

Ekkor Gyuri fölkelt és elővette a régi tariznyát, s kiszedett annak fenekéről egy olcsó mézeskalács babát, de a mely neki mégis elég drága volt, mert aznapi kenyere árát adta érte. A vásáron csak az öreg Flóriánnak vásárolt kenyeret, a maga részén meg megvette a babát a kis Jucikának. Ő egész nap nem evett, próbálta ezt már máskor is, nem is esett nehezére.

Csendesen kiment a mézesbábbal együtt.

— Jucika, mondta halkan, s hivó szóra egy szöszke kis lány sietett elő Vadosné konyhájából.

— Gyuri! Gyuri! kiáltott örömmel, a mint a fiút meglátta, itt vagy, úgy-e elhoztad a mézeskalács babát, a mit igértél.

— El bizony, Jucika, itt van és sugárzó arccal nyujtotta azt át a kis leánynak, a ki boldogan nézegette, szorongatta a régen kivánt babát.

Aztán mindaketten leültek a kis kamra küszöbére, bent Isten nevében jóizűen aludt az öreg Flórián s a két gyermek fölé a csillagsátor borult.

— Gyuri, én is hoztam neked valamit, mondta Jucika, hazahajtottam a Molnárné libáját, oszt Malmos néni édes málét adott, de nem ettem belőle többet egy csipetnél, eldugtam neked.

Gyuri, ki egész nap nem evett, ugyancsak jóizűen ropogtatta a kemény málét, s a szive megtelt csodálatos reménynyel tele.

— Jucika, én nem tudom, hogy van az, de úgy látszik nekem, mintha én nagyon gazdag volnék. Látod, megvehettem neked a mézeskalácsot, aztán olyan jó édes málét ettem vacsorára és nézd csak azt a sok csillagot, mintha valamennyi Isten szeme volna, a melyik mind csak te rád, meg én reám vigyázna, no meg az öreg Flórián bátyára, meg a te anyádra, tette hozzá elpirulva, hogy ezekről elfeledkezett.

— Tudod, mit mondott múlt vasárnap a tisztelendő úr, hogy a szegény embereknek gazdagsága csak a szivükben van, igy mondta, s igaza lehet, mert teneked is olyan szörnyen jó szived van, s magad mondod, hogy te is gazdag vagy, pedig rongyos a ruhád, és sokszor éhezel.

— Csak már menne az idő, múlnának az évek, hogy nagyra nőnék és visszafizethetném mindenkinek, a mit jót velem tett, sóhajtott Gyuri, s áhitattal nézett föl a csillagos égre.

III.

Tizenöt év múlt el... olyan gyorsan, mintha csak egyetlenegy nap lett volna, sokan mentek el a régiek közül örökre, és új emberek léptek a helyükbe. Sok embernek fordult meg a szerencséje, a szegényből lett gazdag, a gazdagból szegény. Csak Nagy Pál sora nem változott semmit, most is a leggazdagabb embere volt a falunak, és gazdagodott egyre, megvásárolt mindent, valósággal éhes volt a földre.

De törték magukat a pénz, a vagyon után Nagy Pál házánál; a folytonos munkától, még a templomba se jártak, addig is dolgoztak. Minden csillog, villog náluk a tisztaságtól, csak az öreg biblia van tele porral, pókhálóval ott fenn a mestergerendán; ahhoz ugyan nem nyúl senki; nem érnek rá, mert azt a másik istent, a pénzt imádják, annak hódolnak, annak áldoznak naponkint. A mig vagyonuk napról-napra gyarapodik, lelkeiben fogynak egyre-egyre.

Az öreg gazda a munkában már nagyon tehetetlen, mióta a legutolsó télen szélütés érte a lábait és csak nehezen, két bottal tud járni, de azért ő rendelkezik mindenben, az ő szava még parancs, még mindig nála a láda kulcsa, a hol a pénzt tartják. Egész nap ott kinlódik az ágyon, de azért már kora reggel osztja a parancsokat, hogy ki hová menjen.

Takarás ideje volt, javában folyik a munka, az öreg gazda rendelkezett, hogy mindenki a tanyára menjen, csak ő marad itthon a háznál. A fiatalabbik menye, a kinek a szive még nem rozsdásodott be egészen:

— Legalább a Vica itthon maradhatna az édes apánk mellett, hogy legalább vizet adjon, ha kell.

— Még mit nem, szólt haragosan a gazda, Vicára is van szükség a tanyán, minden ép kézláb embernek dolgozni kell, ha még gyerek is, eleget van télen úgyis az oskolában, legalább most vegyük hasznát. Elég baj, hogy én nem dolgozhatom, nem hogy még más is heverjen itthon miattam.

Mindnyájan kimentek a tanyára és az öreg gazda maga maradt a szobában. A délelőtt csak elment valahogy, előszedegette az ágy mellé helyezett ládából az elrejtett zacskót; számlálgatta a pénzét, a csillogó aranyakat, a nagy bankjegyeket, aztán újra eldugta és szundikált egyet. De a mint fölébredt, gondolata mindig ott járt a tanyán, hogy ő nem láthatja azt az asztagokat, nem morzsolgathatja tenyerében a kalászt, megnézni, milyen a búza szeme. Nem állhatta tovább, nagy nehezen lekászálódott az ágyról, fölszedte botjait s megindult a tanya felé. Nagyon nehezen ment bizony a járás neki. Korán délután volt, mikor megindult, s estére hajlott az idő, mire a falu végére ért. Minden lépés után megállott, a melle zihált, lábai reszkettek, de a távolban már látni vélte a nagy asztagokat, hát csak igyekezett előre.

Ott ment el az özvegy Vadosné háza előtt, tizenöt év alatt a vedlett kis ház is de nagyot változott. Takarosan rendbe volt szedve, az ablakai nagyobbak lettek, egy kis oszlopos tornác is épült eléje. Ott szokott üldögélni csendesen pipázva az öreg Flórián. Gyuri beváltotta szavát, mert a mint fölcseperedett s dolgozni bírt, nem engedte többé koldulni Flóriánt, s úgy megbecsülte őt, mintha édes apja lett volna, a kit öreg korában istápolnia kell. Gyuriból kőmíves lett, Istenben bízó lelke nem csalatkozott reményeiben, alig győzte a munkát, s mivel jó munkás volt, hát meg is fizették. Elvette Jucikát, olyan boldogságban éltek, ha szegényen is, a miről az öreg Flórián is csak könyezve tudott beszélni, a kinek minden szava áldás volt a jó gyermekekre.

Kint ült a tornácon Flórián akkor is a kis Mariskával, a Gyuriék gyermekével és mesélgetett neki, mikor Nagy Pál nagy kínlódással arra ballagott. Itt már kiérve a faluból saját földjei között járt, azt hitte ez a föld talán majd csak ad neki erőt, de bizony hiába reménykedett; lábai egyszerre fölmondták a szolgálatot, a feje szédült, és a nagy erőlködéstől összeesett az útszéli akácfák alatt. Ott feküdt tehetetlenül nyöszörögve. Flórián meghallotta a nyöszörgést és biztatta a gyermeket, hogy nézné meg, mi az.

— Jaj, öreg apám, ujságolta Mariska, a gazdag Nagy Pál fekszik az úton és nem bír fölkelni, az nyöszörög úgy.

— Vezess oda Mariskám, mondta Flórián, a ki dacára öreg voltának, még jó erőben volt.

Mariska odavezette Flóriánt, a ki lehajolt Nagy Pál mellé, s Mariskával valahogy feltámogatták őt az árok partjához, de mozdulni nem birt; eszméleténél volt, megismerte Flóriánt, bár megtört szemei mutatták, hogy hamar végez immár a földi élettel.

— Jaj! nyögött keservesen, meghalok Flórián, nem látom többet az én asztagjaimat, az én földjeimet, nem tapintom meg többet a pénzemet, jaj! csak azt magammal vihetném.

— Ne küldjem el a Mariskát a tanyára a fiaiért, az unokáiért, kérdezte Flórián; nem akarja őket látni nemzetes uram.

— Nem kell senki, azok csak dolgozzanak, de mi lesz a pénzemmel, hová vigyem és kezeivel úgy tett, mintha pénzt számolna. Sok van, de még kevés, folytatta lázasan, aztán a levegőbe kapott, nincs itt egy sem, jaj, uram Isten félek, ha a pénz nincs velem.

— Imádkozzék Nagy uram, szólt Flórián a kalapját levéve, imádkozzék és gondoljon az Istenre.

Nagy Pál a pénzére gondolt, arra, a mit itt kell hagyni, és kezei görcsösen szorultak ökölbe.

Az est leszállott, reá borult Nagy Pálra is, a ki az árok partján vívódott a halállal és nem volt mellette csak a vak Flórián.

— Meghalt, mondta Flórián a kis Mariskának, a mint érezte, hogy Nagy Pál tehetetlenül esik össze, meghalt!

És aztán a vak koldus térdre borult és imádkozott, a koldusnál is koldusabb gazdag Nagy Pálért.

Béri Gyuláné.

Szegedi Kis István.

A mezőtúri ünnepélyre.

Apostolnak lenni bizony
Nem valami jó kenyér volt,
Abba az időbe' sem!...
Élted sorján végig nézve,
„Krisztusnak serény vitéze",
Könybe lábad a szemem!

Átmentél annyi minden
Küzdésen, szenvedésen,
Hogy végig gondolni sok.
Kicsúfoltak, megdobáltak,
Lábad alá vermet ástak
A pogány hatalmasok.

Kenyeredet megmérgezték,
Takaródat lehuzgálták
És kergettek szüntelen.
Lelked mégis le nem roskadt,
Sebeidet büszkén hordtad
Testeden és lelkeden.

...Oh milyen szép, milyen tiszta,
Milyen áldott fény lehetett
A te vezércsillagod!
Hogy így át ezer veszélyen,
Tépő tövis-erdőségen
Vitt, vezérelt, bíztatott!

Vitt, vezérelt, biztatott és
Nem engedett elcsüggedni
Rendületlen nagy hited:
Hogy szent az ügy, a mely mellett
Fegyveredet fölemelted,
S a jövendő a tied!

Nem engedett elcsüggedni
Az igazság öntudatja,
Mely lelkeden ragyogott.
Hited, hazád hű szerelme
Megacélzott, — s fölemelte
Verejtékes homlokod!

Minden nyomod legyen áldott,
Mi szép magyar vallásunknak
Tudós, nagy apostola!
Itt és e hazán keresztül,
Valahol csak tisztán zendül
Krisztus evangyéljoma!

S haló porod míg eláldjuk:
Hadd tanuljunk a példádon
Csüggeni hiten, hazán;
És mellettünk, rosszba, jóba
Csüggedetlen, — férfimódra
Megállani magyarán!!

Szabolcska Mihály.

Mutasd meg a te hitedet!

Mennyire csalárd a világ! A füleket szünetlen töltögeti szóval, beszéddel s a szemeknek semmi sem jut. Sokat igérni, keveset adni, ifjaknál és öregeknél közönséges dolog. Únos-untalan, úton-útfélen halljuk: Keresztyén vagyok, hiszek az Atyában, a Jézus Krisztusban, az én megváltómban és szeretem felebarátomat, — de hangos szavukon kívül semmi sem bizonyitja. Egy régi bölcs azt mondja: „Rosszul volna nékem dolgom, hogy ha szavaim jobban oltalmaznának, mint cselekedeteim". Szomorú dolog, ha csak szavaid bizonyítják, hogy a Krisztus hive vagy és cselekedeteid ellened szólanak. Jobb a néma száj és beszédes kéz, mint a beszédes száj és néma kéz. Ha veled egy szerecsen el akarná hitetni, hogy a szine fehér és szemeiddel látnád, hogy bizony fekete, tudnál-e hitelt adni néki? Azt mondod: hiszem, hogy az Isten az én Atyám, de nem látom, hogy előtte fiúi szeretetben, félelemben, bizalomban és engedelmességben járnál. Miképen higyjek a te szavaidnak? Hiszem, hogy a Jézus engemet a bűntől és haláltól megváltott, — és mégis a bűnnek szolgálsz és magadat halálra taszitod. Hogy illik ez a kettő össze? Szereted felebarátodat, — szóval, de testi, lelki szükégére nincs szived szerint gondod; szomorkodik és eleped vigasztalásod nélkül, — hol vagyan a te gileádi balzsamod, a szeretet? Tévelygés útján jár és nem igazitod jó ösvényre. Vétkezik szemeid előtt és testvéri szóval meg nem fedded. Éhség, szomjúság gyötri, étellel, itallal meg nem elégited. Mezitelen — föl nem ruházod. Nehéz úton törődött testtel vánszorog, és fedeled alá nem hivnád egy éjszakányi pihenőre. Tövisekből vetett ágyon betegen rimánkodik gyógyulásért, — nem sietsz hozzá, hogy fölemeld megnyugtató, bátoritó szavaddal. Hol vagyon a te szereteted? Szólj, hogy lássalak! Mutasd meg nékem a te hitedet! Nem tudod-e, hogy a fát gyümölcséről, az embert cselekedeteiről ismerik meg? *Minden jó fa jó gyümölcsöt terem, a megveszett fának hitvány a gyümölcse.* (Máté 7. 17.). Mutasd meg a te hitedet gyümölcseidben, mutasd meg alázatosságodban, mutasd meg szeretetedben. Ha eddig meddő fa voltál, könyörögj a te mennyei atyád jóvoltáért, hogy várjon még béketűréssel a gyümölcseidre s kérd, hogy tegye termékenynyé földi életedet. Ha nemcsak füleim hallják, de szemeim is látják, hogy keresztyén vagy, hiszek néked. Csak szólj, hogy lássalak. Mutasd meg lelkemnek a te hitedet! *Sz. F. I.*

Szegedi Kis István magyar reformátor.

Mezőtúron november 19-én ünnepelték nagy lelkesedéssel Szegedi Kis István magyar reformátor születésének négyszázados fordulóját. Az ünnepet a ref. testvérek rendezték. Az evang. egyház részéről csupán Jeszenszky Károly mezőberényi lelkész volt jelen, a kit az „Evang. Őrálló" és „Evang. Családi Lap" küldött ki képviselőül. Kár, hogy a rendezők a mi egyházunk meghivására nem gondoltak, hogy mi is elküldhettük volna egyik vezéremberünket. Mert hiszen a reformátorok emlékének megőrzése valamennyi protestánsnak közös kötelessége.

Az emlékünnep nagyon fényesen sikerült. A reform. egyház legkiválóbb erői működtek közre: Jánossy Zoltán debreceni lelkész, Gergely Antal mezőtúri lelkész, Balogh Ferenc debreceni theol. tanár, Szabolcska Mihály, a kiváló költő, a kinek alkalmi költeményét is bemutatjuk. Az ünnep jövedelmét a debreceni egyetem javára szánták s a hogy értesülünk, szép összeget gyűjtöttek össze e nagy célra.

Szegedi Kis István életrajzát már évek előtt részletesen megírta Földváry László, váchartyáni lelkészatyánkfia. A reformátor Szegeden született, Lippán és Gyulán tanult, majd a bécsi, krakói és wittenbergi egyetemet kereste föl. 1545-től fogva a Tisza mellékén terjesztette az evangyéliom világosságát. Csanádon, Gyulán, Makón, Temesvárott, Mező-Túron, Cegléden, Békésen működött, hol mint tanító, hol mint prédikátor. Majd később a Duna vidékére vetődött és Sztáray Mihálylyal Tolnát, Baranyát, Somogyot reformálta, a hol püspökké is választották. Élete utolsó szakaszát Ráckeviben töltötte, ott is halt meg 1572. május 2-án. Nagyon viszontagságos életet élt, volt a spanyolok és törökök rabságában, a kik egyforma kegyetlenséggel bántak vele. A neve alatt fenmaradt énekekben megindító rajzát találjuk a török rombolásnak. Nem csoda, mert saját szemével látta rabtársainak szenvedését, maga is érezte vállán az ostor csapdosását. Ilyen éneke p. o. a *Szánja az Úristen híveinek romlását* kezdetű, a melyet akkor széltire énekeltek a hazában s a melynek bánatos-bús dallama

napjainkig fennmaradt. Szép éneke a reformátornak a *Szentlélek segítségül hívásáról szóló dicséret*, a mit itt közlünk:

Jövel Szentlélek Isten,
Tarts meg minket igédben,
Ne legyünk setétségben,
Maradjunk igaz hitben.

Adj isteni félelmet,
És bizonyos értelmet,
Igéddel taníts minket,
Gerjeszd föl mi szivünket.

Szenteld meg mi szivünket,
Világosítsd elménket,
Hogy érthessük igédet,
Mi édes Mesterünket.

Vigasztald meg elménket,
Mindenben segíts minket,
Öregbítsed hitünket,
Távoztassad bűnünket:

Hogy téged az atyával
És az ő szent fiával,
Dicsérhessünk mindnyájan
A fényes mennyországban.

Krónikás.

VEGYES.

Családi Lapunk jelen száma a szerkesztő súlyos betegsége miatt kissé megkésve jut el az olvasók kezéhez. A lap tartalma azonban hitünk szerint — kárpótlást ad a késedelemért.

Lelkészválasztás. Justh Géza, eddigi krčedini (Szerémmegye) lelkész, egyhangulag a slatinai egyház által hivatott meg rendes lelkésznek. A slatinai egyház a Schaumburg-Lippei uralkodó herceg kegyúrasága alatt áll, ki nem régen 7340 K templomépítési adósságot ajándékozott ez egyháznak és évente 200 K-val járul hozzá a lelkészi fizetéshez.

Vallásos esték. A közelgő ádventi időszakkal ismét megkezdődnek a vallásos-esték. Mint tudósítónk írja, a *gergelyi* ev. gyülekezetben s ennek filiáiban is lesznek ily vallásos-esték ez idén is. A hívek körében már eleve nagy érdeklődés mutatkozik ezek iránt, mivel ezeken fog először a nyilvánosság elé lépni a lelkész és tanító ügybuzgóságával ez idén szervezett „Gyülekezeti Énekkar". A közelgő téli esték csakugyan kiválóan alkalmasak ily belmissiói munkásság kifejtésére.

Harangavatás. Lélekemelő ünnepet ült nov. hó 12-én az osztrolukai artikuláris egyházhoz tartozó *garamberzencei leánygyülekezet*. Ekkor avatta föl Bakay Péter alesperes Vitális Gyula, Blatniczky Pál, Hurtay György és Paulinyi Dániel lelkészek közreműködésével 1300 kor. költséggel épült harangjait. A harangláb tövében a szakadó eső dacára is igen szép számú hivőközönség gyűlt egybe, melynek soraiban ott láttuk Osztroluczky Miklós orsz. képviselő, egyházfelügyelőt, Strakoniczky Kálmán főszolgabirót, Király Ernő lyc. igazgatót, Kőrössy és Zachár erdőmestereket s a garamberzencei állomás egész tisztikarát. A fölavatási aktus után megszólalt az új harangok ezüst csengésű hangja, hirdetve a maroknyi, anyagiakban szegény hívőknek áldozatkészségét, hitbuzgalmát. Vajha Istennek áldása nyugodnék e művön, hogy időtlen-időkig hirdesse az Urnak dicsőségét s hallassa hivogató szózatát: „Jőjjetek el, hajtsuk meg térdeinket a mi teremtő Urunk előtt, mert ő a mi Istenünk és mi az ő mezeinek népei... ha az ő szavát halljátok, meg ne keményítsétek sziveteket, mint a versengésnek helyén, a kisértések napján a pusztában".

Halálozás. Busbach Péter volt országgy. képviselő s hosszú időn át a pesti deáktéri egyház felügyelője meghalt november 18-án. A pesti egyházban az ő elnökségéhez fűződik az új templomépítés mozgalmának megindulása, a melyben neki nagy rész jutott. Utolsó éveit visszavonultságban töltötte. Temetése f. hó 20-án történt. — *Masznyik* János kiérdemült tiszaföldvári lelkész, életének 88., lelkészpásztorkodásának 62-ik évében, nov. 23-án csendesen elhunyt. Hült tetemeit nov. 25-én adta át gyászoló családja a földnek, a melynek porából vétettek. Igazi patriarchája volt gyülekezetének, a melyet szerény egyszerűségből a jólét és virágzás magas fokára emelt s családjának, a melynek — gyermekek, unokák és dédunokák személyében összesen 73 tagját nevezi meg a gyászjelentés. Kiváló érdemeit az egyházi élet terén az uralkodói elismerés a koronás arany érdemkereszttel tüntette ki. Ama nemes harc után nyugokjék békében! — *Szalay* Ferenc várpalotai ev. lelkész, a veszprémi ev. egyházmegye esperese, Veszprém vármegye törvényhatósági bizottságának és az állandó választmánynak tagja, a várpalotai tkptár elnökigazgatója életének 45., boldog házasságának 21-ik évében rövid szenvedés után elhunyt. A boldogultnak hült tetemét november hó 28-án d. u. 2 órakor helyezték a várpalotai ev. sírkertben örök nyugalomra.

Luther-Társaság.

PÁLYÁZAT.

A Luther-Társaság pályázatot hirdet:

a) Egy húsvéti magyar és tót predikációra. *b*) Egy reformációi magyar és tót beszédre. *c*) A bécsi békekötés 300 éves emlékét tárgyaló beszédre. A pályaművek alulirotthoz febr. 28-ig küldendők be. Irói honorarium ivenként 40 K. Budapest 1905. nov. 15. (VII., Rottenbiller-u. 12.)

Tisztelettel

Majba Vilmos, Luth.-Társ. titkár.

Értesítés.

Tisztelettel értesitem a nagyt. lelkész urakat, hogy a Luther-Társaság karácsonykor a diasporában lakó hívek közt magyar és tót nyelvű predikációkat fog ingyen kiosztani. Kérem mindazon nagytiszt. lelkész urakat, a kik ily predikációkat óhajtanak, szíveskedjenek levélben hozzám fordulni s abban megjelölni a predikációk nyelvét és a példányok számát. Bizományosunk Hornyánszky Viktor úr dec. 10—20. közt fogja őket szétküldeni. Budapest, 1905. nov. 15. (VII., Rottenbiller-u. 12.)

Tisztelettel

Majba Vilmos, Luth.-Társ. titkár.

FELHIVÁS. Bachát Dániel püspök úrnak az „Evangelikus Családi Lap"-ban megjelent sikerült képéről külön lenyomatot készittettünk, melynek darabja bérmentesítve 50 fillérért kapható lapunk kiadóhivatalánál. Tisztelettel kérjük a lelkész urakat, szíveskedjenek a képet híveik közt terjeszteni; tíz példánynál nagyobb rendelés után 25% engedmény jár.